

Svar på den fullmäktigemotion som tillställdes 10.2.2025 gällande timeout i avvecklingen av allmänmedicinska avdelningar i Österbottens välfärdsområde, R. Bystedt m.fl.

Välfärdsområdesstyrelse 19.01.2026

ÖVPH/1261/00.02.00/2025

Beredare Kotanen Heidi
 Palmberg Christian
 Syrén Johanna
Tilläggsuppgifter: telefonnummer: 06 218 1111 (växel), fornamn.efternamn@ovph.fi

Ifrågavarande fullmäktigemotion lämnades in 10.2.2025. I motionen begär man om en mellanutvärdering av stängningarna av de allmänmedicinska avdelningarna. I motionen föreslår man att besluten ska omprövas, att faciliteterna ska användas för att lätta på trycket på akutmottagningen vid centralsjukhuset och att förhandlingar ska föras om de fastighetsvederlag som baserar sig på driftskostnaderna. Dessutom föreslår man i motionen att personalen på de olika enheterna ska tas med i utvecklandet av vårdtrappan för att på så sätt minska belastningen på akuten.

Stängningarna av de allmänmedicinska avdelningarna inleddes i den första fasen av framtids- och anpassningsprogrammet 2024, och i samband med den stängdes en avdelning i Jakobstad och en avdelning i Vasa samt vårdavdelningen i Laihela. Det sammanlagda platsantalet på dessa tre avdelningar uppgick till 45 platser. I den andra fasen år 2024 (styrelsens sammanträde 25.11.2024 § 262, § 265) beslutade man att stänga två avdelningar till: avdelningen i Vörå och Bottenhavets hälsas avdelning i Kristinestad. År 2025 har endast den allmänmedicinska avdelningen i Vörå (12 platser) stängts. Förhandlingar om Bottenhavets hälsas avdelning (Pihlajalinna) har fortsatt under år 2025. För närvarande har välfärdsområdet åtta allmänmedicinska avdelningar. Därutöver erbjuder den palliativa avdelningen i H-huset på Vasa centralsjukhus vård som motsvarar allmänmedicinsk vård. De åtta allmänmedicinska avdelningarna är fördelade i avdelningar som tillhandahåller akutvård (4 stycken) och avdelningar som tillhandahåller bedömning och rehabilitering (4 stycken).

När det gäller profileringen av avdelningarna är arbetet ännu på hälft. För närvarande väntar merparten av de patienter som vårdas på bedömnings- och rehabiliteringsavdelningar på en boendeserviceplats. Avdelningen i Kristinestad ska stängas i början av 2026 (-14 platser). Dessutom har ett beslut fattats om att sammanslå avdelningen för krävande rehabilitering och avdelningen för allmänmedicin i Jakobstad. I och med sammanslagningen minskar antalet platser inom allmänmedicinen med åtta (8) platser. Antalet påverkas av om de geriatriska platserna anses vara specialiserad sjukvård, om ja, så minskar de allmänmedicinska platserna med 13 stycken.

Efter dessa förändringar uppgår antalet platser inom allmänmedicinen till 185 stycken (97 platser har dragits in). Av dessa avdelningsplatser har 42–73 platser i år använts för klienter/patienter som väntat på en boende- och hemserviceplats. I och med att servicekedjan kommer att bli smidigare tack vare de lättare tjänsterna kommer antalet platser inom allmänmedicinen att räcka till eller kommer till och med att kunna minskas.

Trots platsminskningarna har antalet patienter som väntar på serviceboende med heldygnsomsorg inte ökat på de allmänmedicinska avdelningarna. Under 2024 varierade antalet personer som väntade på en plats mellan 50–90 patienter. Under 2025 har antalet personer som väntat på en plats varierat mellan 42–79.

Under välfärdsområdets verksamhet har lättare tjänster utvecklats i takt med minskningen av de allmänmedicinska platserna. Hemvården, hemsjukhuset, det mobila sjukhuset Lisa, hemrehabiliteringen och utskrivningsteamet (den tidigare effektiviserade hemrehabiliteringen) är några av de tjänster som man satsat på inom den service som ges hem. Det mobila sjukhuset Lisa är verksamt i Jakobstad och Vasa. Det team som stöder

utskrivningar är verksamt i Vasa, men enligt planerna ska denna verksamhetsmodell utvidgas även till Jakobstad i början av 2026. Dessutom håller man som bäst på att ta fram en modell för utskrivningsteam som kunde tillämpas även i andra kommuner. Hemrehabilitering erbjuds i hela välfärdsområdet och hemsjukhusverksamheten ska utvidgas till Kristinestad i början av 2026.

Det finns flera faktorer som påverkar belastningen på jouren, och minskningen av avdelningsplatserna inom allmänmedicinen är inte den enda faktorn. Jouren har varit under en större press sedan 2014 då man övergick till att upprätthålla en samjour i Vasa och kommunerna samtidigt lade ner sina egna jourer och kvällsmottagningar i linje med förordningarna. Det har alltid funnits jobbigare och lugnare tider på jouren – i och med att det hör till verksamhetens natur. Högtider har traditionellt varit livligare. När verksamheten överfördes till välfärdsområdet samlades den under en och samma organisation, vilket har förbättrat transparensen och gjort att utmaningar och missförhållanden kan lyftas fram bättre än tidigare. Å andra sidan kan problemen också lösas smidigare tack vare att verksamheten nu sköts inom en och samma organisation.

De patienter som vårdats på allmänmedicinska avdelningar och som inte har kunnat överflyttas till rätt vårdnivå har överbelastat avdelningarna och därmed också belastat jouren. För att åtgärda detta har man försökt utveckla flödet i servicekedjan under hela välfärdsområdets verksamhet – med även före välfärdsområdets existens. Även under 2025 har utvecklingen av denna servicekedja stått i fokus. Åtgärder har vidtagits i samarbete med hemvården, avdelningarna, koordineringscentralen, servicehandledningen, utskrivningsstödet och jouren. I detta utvecklingsarbete har man också hört personalen i samband med genomgången av de olika tjänsterna.

Tema: Den arbetsgrupp som arbetar för att dygnet runt-platserna ska användas optimalt har arbetat aktivt under hela 2025. Alla verksamhetsområden med undantag för social- och hälsocentralen har deltagit i utvecklandet av servicen ur ett klient- och patientperspektiv för att tjänsterna ska kunna erbjudas smidigare och i rätt tid. I december 2025 ordnades ett seminarium om utvecklingsarbetet i vars paneldiskussion anställda från olika tjänster deltog för att ge sina åsikter om hur utvecklingsarbetet kunde främjas. Detta utvecklingsarbete kommer att fortsätta även under 2026 i samband med uppföljningen av lägesbilden och i samband med den vidareutveckling av servicen som ska göras tillsammans med personalen och verksamhetsområdena. I anslutning till den indragning av avdelningsplatser som ska genomföras 2026 har man gjort en riskkartläggning och tagit fram åtgärder för att mota de eventuella riskerna.

I den operativa lägesbilden som genomgås varje vecka uppföljs bland annat belastningen på de allmänmedicinska avdelningarna. Det som ställer till utmaningar för hela servicekedjan är att kunderna vårdas på fel vårdtrappa. Åtgärder har redan vidtagits, men det tar tid för att förändringarna ska synas och dessutom kommer det att krävas ännu större satsningar på den service som vi vill framhäva, det vill säga den service som ges hem.

När det gäller användningen av faciliteterna har ansvariga personer förhandlat med kommunerna om de fastigheter som behövs i verksamheten. Välfärdsområdet har ställt upp stora sparmål även för hyreskostnaderna 2026. Befolkningens behov av tjänster måste styra tillhandahållandet av servicen och därmed också användningen av faciliteterna. Användningen av faciliteterna måste komprimeras och anpassas till invånarnas servicebehov.

Sektordirektör för äldre personer Kotanen Heidi

föreslår att välfärdsområdesstyrelsen beslutar att ge svaret på fullmäktigemotionen som redogörelse till välfärdsområdesfullmäktige. Styrelsen föreslår för fullmäktige att motionen härmed är slutbehandlad.

Beslut:

Distribution